

[Patursson.]

den Indstillingsret, som Lagtinget opnaaede ved Loven af 1854, maa siges at være en Ret, der kun eksisterer paa Papiret. Dette kan man dog ikke antage har været de Lovgiveres Mening, der i 1853 enstemmigt vedtog Skoleloven. Denne Lovs hele Tendens kom jo til at staa i det stærkeste Modsetningsforhold til Tvangsskolereglementet af 1845, som den afløste, idet Lovens § 35 kom til at lyde paa, at der indrømmes Beboerne paa Landet Frihed til selv at ordne og indrette deres Skolevæsen.

I Betragtning heraf ansaa den Tids Lovgivere her paa Rigsdagen det for en naturlig Ting, at disse Forhold ordnedes uden Rigsdagens Mellekomst, idet Lagtinget i disse Anliggender kun skulde behøve Kongens Underskrift til Ikraftsættelse af sin Villie. At der fra alle Sider var Enighed herom, vil man erfare ved i Rigsdagstidende at gennemse Forhandlingerne herom, Folketingets Forhandlinger i Samlingen 1853 — 54 Sp. 3980 ff. og Sp. 4109. Jeg skal med den højtærede Formands Tilladelse citere enkelte af de den Gang i Anledning af nævnte Lovs Rigsdagsbehandling faldne Udtalelser. Under Lovforslagets anden Behandling i Folketinget udtalte Ordføreren — det var den færøske Folketingsmand Niels Winther:

„Det fjerde Forslag, som Udvalget har tilladt sig at stille, gaar ud paa, at adskillige af det foreliggende Lovudkastets Paragraffer skulle kunne forandres af Kongen efter Lagtingets Indstilling. Idet Udvalget indser, at det vilde være mindre hensigtsmæssigt, om man ikke skulde kunne forandre disse Lovbestemmelser uden paa den langsomme Maade, der vilde være forbunden med, at saadant skulde ske af den lovgivende Magt, er man gaaet ind paa det af mig omtalte Forhold. Man skal blot efter Lagtingets Indstilling forandre dem, hvilket skal ske umiddelbart af Kongen.“

Se, dette lyder jo meget imødekommende og fortrosthedsfuldt, og der er ingen Tvivl om, at den daværende Ordfører har været i god Tro, naar han udtaler, at anordningsmæssige Bestemmelser hurtigere kan efterkomme Lagtingets Villie, end om man holdt sig paa den sædvanlige Lovgivningsvej. Den daværende Ordfører havde vist aldrig nogen Sinde drømt om, at et Tilfælde som det foreliggende nogen Sinde skulde indtræffe, at et Forslag er blevet vedtaget i 8 — siger og skriver otte — Lagtingssamlinger, uden at det har været muligt for Lagtinget at erholde Kongens Underskrift derpaa. I 12

lange Aar har Færøernes Lagting set hen til, at denne hurtige Ekspedition, som Ordføreren bebudede, vilde indtræffe, men forgæves.

Selv Indenrigsministeren, hvorunder Færøerne den Gang sorterede, taler varmt for, at det burde være en almindelig Regel, at samtlige Lovbestemmelser vedrørende de færøske Skoleforhold skulde kunne træffes af Lagtinget og Kongen alene. Han udtaler, at han ikke tror,

„der kunde være nogen Betænkighed derved, thi Forudsætningen er, at Kongen kun kan forandre Loven efter Indstilling af Lagtinget. Der kunde altsaa ikke ske Forandringer i Loven uden efter Lagtingets Forslag“,

siger han,

„og det maatte man vistnok antage, at dette maatte være overensstemmende med Forholdene paa Øerne.“

Indenrigsministeren kunde ikke tænke sig noget Tilfælde, hvor ikke disse Forhold kunde ordnes af Lagtinget og Kongen i Forening; men, siger han, skulde Lagtinget fremsætte en Indstilling, som Regeringen ikke kunde gaa ind paa,

„saa er dette en Sag, der kan bringes i Bevægelse paa Rigsdagen“.

Dette er, hvad der i dette ekstraordinære Tilfælde er sket. Jeg har nu bragt Sagen i Bevægelse paa Rigsdagen, og jeg forventer nu, at den højtærede Undervisningsminister kan tiltræde Lagtingets Standpunkt i denne Sag. I saa Fald kan han bevirke, at den stærke Misnøj, der har bestaaet, siden Sprogsvangen indførtes ved Anordningen af 1912, kan blive bragt ud af Verden.

Til disse faa Bemærkninger skal jeg foreløbig indskrænke mig.

Undervisningsministeren (Borgbjerg):

Det Spørgsmaal, som den ærede Landstingsmand for Færøerne her har stillet mig, vilde være let at besvare med et rent Ja eller Nej, hvis den færøske Befolkning stod nogenlunde enig i denne Sag. Som alle ærede Medlemmer ved, har Sprogspørgsmaalet, det vil sige Spørgsmaalet om, hvilket Sprog der skal være Undervisningssproget i den færøske Folkeskole, været et Stridsspørgsmaal paa Færøerne selv, i den færøske Befolkning, et Stridsspørgsmaal, der har delt Befolkningen i to Lejre, i to Partier, hvoraf til Tider det ene, til Tider det andet har haft Overtaget. Ved sidste Lagtingsvalg fik Selvstyrepertiet, der er Hovedudtrykket for den ene Opfattelse, den overvejende Stilling, ved Folketingsvalget fik